

CARACTERISTICI SOCIOPSIHOLOGICE ALE ÎNTREPRINZĂTORULUI AUTOHTON

Svetlana MIRONOV

Catedra Administrarea Afacerilor

In our state entrepreneurs are the driving force, they are developing economy. The entrepreneurs have good abilities, they are good innovators, creative persons with good intuition sometimes being in competition the risk come. Successful or unsuccessful affair depend of this person which moral and good mind (ambition, courage, satisfaction to risk) promote professional qualities.

Renumitul profesor american în domeniul managementului Peter Drucker consideră că întreprinzătorul întotdeauna caută schimbarea, o identifică, răspunde la ea și o exploatează ca o oportunitate, activitatea acestuia fiind nici știința și nici arta, ci practica [1].

Un alt specialist american, Jeffrey A. Timmons, consideră că întreprinzătorul este persoana care posedă atât un înalt nivel de creativitate și inovație, cât și vaste cunoștințe manageriale [2]. Profesorul canadian Jacques Fillion prezintă întreprinzătorul ca o persoană care imaginează, dezvoltă și concretizează viziuni [3].

Principalele trăsături de caracter și calități caracteristice unui întreprinzător de succes sunt prezentate în Tabelul 1.

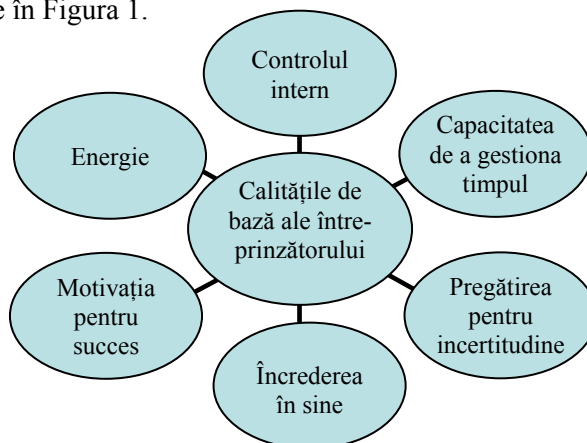
Tabelul 1

Trăsături de caracter și calități caracteristice ale întreprinzătorului de succes

<i>Trăsături de caracter</i>	<i>Calități personale</i>
entuziast	inițiativa
curiozitate	spirit inovativ
energic	nivel ridicat al capacității de muncă
perseverent	capacitate de a-și asuma riscul
încrezut în sine	optimism
	poate impune un spirit competitiv în echipă
dorința de informare	aptitudini de comunicare
	flexibilitate
	un „ascuțit” simț al responsabilității
	autocontrol
	capacitate de a aborda corect aspectele financiare ale afacerii
	capacitate de a gestiona timpul

Sursa: Elaborat de autor (acomodat după „Ghid pentru antreprenorii începători și prestatorii de servicii în afaceri” [4]).

Analizând informația anterioară, scoatem în evidență principalele caracteristici ale întreprinzătorului de succes, care sunt sintetizate în Figura 1.

Sursa: Ghid pentru antreprenorii începători și prestatorii de servicii în afaceri.

Fig.1. Calitățile de bază ale întreprinzătorului.

Întreprinzătorii sunt forța motrice a dezvoltării economice a oricărui stat. Aceste persoane posedă calități creative și inovatoare pronunțate, ca: intuiție, simțul competiției, sunt predispuse spre risc conștient și inconștient. Succesul sau insuccesul unei afaceri depinde de calitățile morale (ambiiție, curaj) și profesionale, de aptitudinile și nivelul cunoștințelor pe care le posedă. Pentru formularea imaginii (tipajului) întreprinzătorului/managerului autohton, în perioada 2006-2009 am realizat chestionarea unui eșantion de 156 întreprinderi mici și mijlocii din diferite raioane ale Republicii Moldova. Pentru aceasta s-au propus următoarele criterii:

- vârsta demarării afacerii;
- vârsta respondenților în momentul chestionării;
- sexul;
- studiile deținute;
- experiența anterioară;
- motivul inițierii afacerii proprii.

Analizând rezultatele anchetei, deducem că cea mai mare pondere din respondenți (36,25%) și-au demarat afacerea între 25-30 ani:

- ✓ 15% la vârsta între 31-35 ani,
- ✓ 12,5% – între 18-20 ani,
- ✓ 10% – între 41-45 ani,
- ✓ câte 8,75% – între 36-40 ani și 46-50 ani,
- ✓ 1,25 % – între 51-55 ani.

La momentul realizării anchetei respondenții se încadrează în următoarele categorii de vârstă:

- ✓ până la 25 ani – 6,98%;
- ✓ între 25 și 35 de ani – 31,40%;
- ✓ între 35 și 45 de ani – 34,87%;
- ✓ între 45 și 55 de ani – 19,77%;
- ✓ peste 55 de ani – 6,98%.

Datele obținute relatează că mobilitatea economică este mai mult caracteristică pentru persoanele tinere și de vârstă medie, care tind să se autorealizeze în viață, să atingă performanțe înalte și să-și dobândească bunăstare financiară și materială.

Populația tânără se încadrează în afaceri pentru a-și asigura venituri decente cu care își va satisface necesitățile crescânde. Tinerii încadrați în afaceri reprezintă o dimensiune aparte a societății, ei sunt încrezuți în propriile puteri, sunt flexibili și perceptibili la schimbări, acceptă și implementează noul, se încadrează ușor în afaceri riscante. În adoptarea deciziilor se bazează mai mult pe intuiție, acumulând experiență pe propriile greșeli. Se deosebesc de alți tineri prin trăsături de caracter și valori.

Motivul pentru care oamenii înființează afacerea proprie au fost ierarhizate după cum urmează:

- 1) dorința de a crea propriul loc de muncă – 38,37%,
- 2) posibilitatea de autorealizare – 31,39%,
- 3) câștiguri mai mari decât la precedentul loc de muncă – 27,91%,
- 4) dorința de a avea propria firmă – 24,42%,
- 5) imposibilitatea de a găsi un loc de muncă corespunzător – 19,77%.

Suma cotelor procentuale este mai mare decât 100%, deoarece respondenții au optat pentru mai multe poziții. Nu s-a ales numai o singură poziție, din cauza că fiecare în parte a servit drept motiv pentru inițierea propriei afaceri și acesta nu a fost doar unul singur.

Întâietatea în inițierea propriilor afaceri aparține sexului masculin – 61,63%. Din epoca de piatră bărbații au fost vânători, care asigurau familia cu cele necesare pentru viață, tendința păstrându-se peste milenii până în prezent. Femeile se antrenează în afaceri mai rar și au explicația proprie pentru acest lucru. Unul din principalele motive ar fi asumarea „rolului de vânător” în cazul lipsei umărului puternic de bărbat. Al doilea motiv este emanciparea, care pune femeia cu necesitatea de autorealizare la același nivel cu bărbații. În al treilea caz, ambii soți se antrenează în afaceri în calitate de coproprietari, pentru a majora bunăstarea familiei, una din părți asumându-și funcția de conducere.

În ceea ce privește studiile pe care le au întreprinzătorii/managerii autohtoni, s-a determinat că:

- diploma de licențiat în economie o dețin 17,43% din respondenți,
- diploma de licențiat în alte domenii (pedagogie, medicină, inginerie ș.a.) – 44,19%,

- studii superioare neterminate – 4,65%,
- studii medii speciale – 22,10%,
- fără studii – 11,63%.

După cum observăm, cota celor ce dețin diplome de licențiați în sectorul afacerilor mici și mijlocii constituie 61,62%, ceea ce înseamnă că nivelul intelectual și cognitiv al acestor întreprinzători este net superior comparativ cu persoanele cu studii medii și fără studii, deci crește calitatea deciziilor adoptate și responsabilitatea pentru afacerea inițiată. Cunoștințele obținute în cadrul instituțiilor de învățământ superior permit analiza sistemică a problemelor, determinarea factorilor de intervenție și preîntâmpinarea acțiunii lor negative, precum și culegerea, prelucrarea datelor și informației utile pentru afacere.

Pentru a determina dacă pentru inițierea unei afaceri sunt strict necesare studiile în domeniul economiei, să urmărim următoarele date obținute. La întrebarea privind poziția ocupată în cadrul firmei, 51,16% din respondenți au indicat că sunt proprietari unici, 26,74% – coproprietari, 18,60% – manageri, 4,65% sunt acționari. Analizând aceste două poziții, obținem următoarele date prezentate în Tabelul ce urmează.

Tabel

Corelația proprietar – studii deținute

<i>Poziția ocupată</i>	Proprietar unic	Coproprietar	Manager general	Acționar
<i>Studii deținute</i>				
Licențiat în economie	9,30%	5,81%	2,32%	–
Licențiat în alte domenii	19,76%	12,79%	6,99%	4,65%
Studii superioare necomplete	4,65%	–	–	–
Studii medii speciale	11,64%	3,49%	6,97%	–
Fără studii	5,81%	4,65%	1,17%	–

Sursa: elaborat de autor (în baza datelor anchetei).

Însă, pentru a răspunde la întrebarea propusă, este necesar să identificăm și sursele de învățare pentru conducerea afacerii. Analiza rezultatelor anchetei au determinat următoarele surse:

- ✓ locul de muncă precedent – 23,0%,
- ✓ învățând–făcând – 45,35%,
- ✓ diferite programe de pregătire pentru întreprinzători, cursuri, seminare – 12,79%,
- ✓ autodidact – 41,86%,
- ✓ universitatea – 20,93%,
- ✓ familia – 8,14%,
- ✓ clienții – 9,30%,
- ✓ furnizorii – 5,81%,
- ✓ colegiul – 2,33%.

Din analiza datelor obținute deducem că numai 20,93% din cele 61,62% de deținători de diplome de studii superioare au găsit aplicare cunoștințelor acumulate în timpul studiilor. Restul 40,69% au considerat insuficiente cunoștințele dobândite în universitate și au optat și pentru pozițiile „învățând–făcând” și „autodidact”. De aici rezultă că este necesară revizuirea totală a programelor curriculare și a materialelor didactice din învățământul superior pentru a le acomoda cerințelor pieței.

Din toți participanții la chestionar numai 6,98% au avut careva tangențe cu domeniul businessului, activând în domeniul comerțului, fiind angajați în calitate de manageri sau contabili-șefi la alte firme, pe când 93,02% nu au avut nici o experiență în domeniul afacerilor.

Analizând datele anterioare, putem afirma că 44,19% din respondenți sunt deținători de diplome de licențiat în alte specialități decât economia, dintre care:

- ✓ 19,76% sunt proprietari unici,
- ✓ 12,79% sunt coproprietari,
- ✓ 6,99% sunt manageri,
- ✓ 4,65% sunt acționari.

Datele anchetei denotă că deținătorii diplomelor de licențiat în economie sunt mai puțin activi în inițierea afacerilor proprii, cota lor parte fiind de 9,30%, coproprietari sunt 5,81%, iar ca manageri generali activează 2,32% din respondenți. Destul de activ se încadrează în sectorul micilor afaceri persoanele cu studii medii speciale (proprietari unici fiind 11,64%, coproprietari – 3,49%, manageri generali – 6,97%) și chiar fără studii, cota acestora ca proprietari unici fiind de 5,81%, coproprietari – 4,65%. Persoanele respective au învățat singure să-și conducă afacerea, bazându-se pe experiența din trecut. Printre sursele de învățare, 30,23% au identificat „locul de muncă precedent”. Considerăm că aceasta este mai mult o experiență în cunoașterea specificului lucrului executanților decât a activității de conducere.

În final, în linii generale, putem conchide că întreprinzătorul autohton este o persoană de vârstă medie (35-55 ani), preponderent de genul masculin, cu aptitudini cognitive înalte, cu dorința de a-și dobândi bunăstare, respect și posibilitate de autoafirmare. De aici reies așa trăsături sociopsihologice, precum liderismul, poziționarea socială și automotivația înaltă.

Un proverb chinezesc spune: „*Dacă vrei un an de belșug,*

cultivă orez.

Dacă vrei zece ani de belșug,

cultivă livadă.

Dacă vrei o sută ani de belșug,

cultivă oameni”.

Sensul acestui proverb poate fi tratat, în contextul temei cercetate, ca o chemare la cultivarea unor deprinderi și la formarea de aptitudini antreprenoriale încă din băncile școlare. Este binevenită noua disciplină școlară „Educația economică”, care dă copiilor posibilitate să-și descopere fragede trăsături de întreprinzător, pe care le vor dezvolta la o altă etapă a vieții.

Este necesar de a răspândi exemplul de organizare a iarmarocelor școlare, în care copiii sunt atrași în producerea diferitelor obiecte-unicate, lucrări individuale, pe care le scot în vânzare, asumându-și rolul de vânzători. La iarmaroc participă atât gimnaziștii, liceenii, cât și cadrele didactice și administrația instituțiilor de învățământ. Această practică dezvoltă creativitatea și concurența între participanții la târg, formează deprinderi de organizare corectă a lucrului, de utilizare eficientă a resurselor, se evidențiază trăsăturile de leader. Copiii sunt puși în situația naturală de a analiza și a compara munca proprie cu cea a semenilor și de a scoate învățături pentru viitor. De obicei, în timpul anului de studii se organizează 2-3 iarmaroc, care sunt afiliate unor sărbători de toamnă, iarnă sau primăvară.

Referințe:

1. Mureșanu D. Managementul întreprinderilor mici și mijlocii. - Pitești: Independența Economică, 2002.
2. Solcan A. Managementul micului business. - Chișinău: ASEM, 2001, p.128.
3. Nicolescu Ov. Managementul întreprinderilor mici și mijlocii: concepte, metode, aplicații, studii de caz. - București: Editura Economică, 2001, p.47.
4. Ghid pentru antreprenorii începători și prestatorii de servicii în afaceri. Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova. - Chișinău, 2008, p.14.

Prezentat la 29.06.2009